

بۆيوك تانرى نين آدى ايله

صمد وورغون

سچيلميش اثرلىرى

دده قورقود كتابخاناسى

www.dqk.blogfa.com

بو كتابخانانين كتابلاريني يايماق منبعى نين آدى و آدرسینی گتيرمك ايله مطلق آزاددير.

صمد وورغون

ایچینده کی لر:

- ۴ . . . . . صمد وورغون کیم ایدی؟
- ۶ . . . . . آذربایجان
- ۱۱ . . . . . چیچک
- ۱۲ . . . . . موعلملیک
- ۱۳ . . . . . بلکه
- ۱۳ . . . . . اولومون محکمه سی
- ۱۵ . . . . . وطن حسرتی
- ۱۶ . . . . . سفیل قادین
- ۱۸ . . . . . فضولی نین دردی
- ۲۰ . . . . . ترانه
- ۲۱ . . . . . ناتوان
- ۲۳ . . . . . تبریز گوزلینه
- ۲۶ . . . . . شامع
- ۲۷ . . . . . داغ لار
- ۲۸ . . . . . گوئه - گوئه
- ۲۹ . . . . . غزل
- ۳۰ . . . . . شاعر نه تنز قوجالدین سن!
- ۳۳ . . . . . سوزلوک

صمد وورغون کیم ایدی؟

«صمد یوسف اوغلو وکیلوو» ۱۹۰۶-جی ایل مارتین ۲۱-ده قازاخ رایونون یوخاری ساحلی کندینده بگ نسلینه منسوب بیر عایله ده آنادان اولموشدور. وکیل آغالی لار، سونرالار ایسه وکیلولار آدلانان نسلین ۳۰۰ ایللیک تاریخی معلومدور. شاعرین آناسی دا همین نسیلدندیر. وکیل آغالی لاردان چوخ جورأتلی حربچی لر، ماعارفچی لر، حکیم لر، شاعرلر یئتیشمیشلر. شاعرین آناسی یوسف آغا کئنده، عومرونون سون ایل لرینی ایسه قازاخدا یاشامیشدیر. او، چوخ سخاوتلی اولدوغوندان اؤز وار-دولتینی الینده ساخلایا بیلمه میش، یوخسوللاشمیشدیر.

بالاجا صمدین اوشاقلیقی چوخ آجیناجقلی اولموشدور. ۶ یاشی اولاندا آناسی محبوب خانیم ۲۸ یاشیندا وفات ائدیر. صمد آناسی یوسف آغانین و آنانه سی عایشه خانیمین حمایه سینده یاشاییر. عایشه خانیمین اری - شاعرین باباسی مهدی خان آغا اؤز دؤرونده ائلینده، اوباسیندا کوهنسال لقبی ایله تانینان شاعر ایدی. گورکملی آذربایجان شاعری، قاراباغ خانی ابراهیم خانین وزیر مولّا پناه واقف (۱۷۱۹-۱۷۹۷) ده بو نسله منسوب اولموشدور.

شاعر اوشاقلیق ایل لرینی دوغما کندینده کئچیرمیش، ایلک تحصیلینی کند مکتبینه آلمیشدیر. ۱۹۱۸-جی ایله گورکملی ادبیاتشوناس و ماعارفچی «فریدون بگ کؤچرلی» قوری موعلم لر سمیناریاسی نین آذربایجان شوعبه سینی قازاخا کؤچدوررک قازاخ موعلم لر سمیناریاسینی تشکیل ائدیر. سمیناریا موترقی بیر ماعارف اوجاغی ایدی. بو مکتبه قبول اولونان کند اوشاقلاری آراسیندا صمد و مهدی خان وکیلوو قارداش لاری دا وار ایدیلر. فریدون بگ کؤچرلی نین حیات یولداشی بادصبا خانیم وکیلووا (کؤچرلی) شاعرین یاخین قوهومو ایدی.

سمیناریادا او، ایلک شعرلرینی قلمه آلیر. بونلار خالق پوئزیاسی فورماسیندان بیر ایلان لیریک قوشمالار ایدی. یازدیغی شعرلر سمیناریانین دیوار قازتینده چیخیردی. سمیناریانی بیتیردیکن سونرا صمد

وکیلوو آذربایجانین بیر سیرا کند و رایون لاریندا، او جومله دن قازاخدا، قوبادا و گنجه ده آذربایجان دپلی و ادبیاتی تدریس ائتمگه باشلا بیر.

پوئزیا گئت-گنده شاعرین بوءتون وارلیغینا حاکم کسلیر. گنج شاعر اؤز خالقینی، وطنینی، دوغما تورپاغی نین اسرار انگیز طبیعتینی سئودگی اوءچون «وورغون» تخلصونو گؤتورور. او، اؤزو سونرالار بئله یازیر:

عاشقم انسانا و طبیعته

الیم قلم توتوب یازاندان بری...

۱۹۵۶-جی ایلین مارت آییندا صمد وورغونون ۵۰ یاشی تامام اولور. آذربایجان خالق شاعر یوبیلئی نین کئچیریلمه سینه حاضرلاشیر. آذربایجان رهبرلیگی طرفیندن «آذربایجان خالق شاعری» آدی تأسیس ائدیلیر و ایلک دفعه بو آدا صمد وورغون لایق گؤرونور. مای آیی نین ۱۲-ده اورا و بالت تئاتریندا س.س.ر.ای- نین ادبی اجتماعیتی نین و خارجی قوناق لارین اشتراکی ایله شاعرین طنطنه لی یوبیلئی گنجه سی کئچیریلیر. یوبیلئی طنطنه سیندن ایکی هفته سونرا ۱۹۵۶-جی ایل مای آیی نین ۲۷-ده، ساعات ۱۹:۳۰- دا شاعرین گؤزلی ابدی یومولور. آمانسیز اولوم، شاعرین حیات عشقیله چیرپینان اوءرگینی، یارادیجیلیق آتشی ایله اودلانان قلبینی ابدی سوسدورور.

بو متن آلتداکی قایناقدا اولان اولو شاعریمیزین بیوقرافی نین بیر پارچاسی ایدی. بو متنی تام شکیلده اوخوماق اوءچون قایناق متنه موراجعه ائده بیلر سنینیز.

قایناق: صمد وورغون، آذربایجان خالق شاعری نین رسمی وب سایتی؛

www.samedvurgun.com

آذربایجان

چوخ کئچمیشم بو داغ لاردان
دورنا گؤزلو بولاق لاردان
اَشیتیمیشم اوزاق لاردان
ساکت آخان آرازلاری
سینامیشام دوستو، یاری

ائل بیلیر کی سن منیمسن
یوردوم، یووام، مسکنیمسن
آنام، دوغما وطنیمسن
آیریلارمی کؤنول جاندان؟
آذربایجان، آذربایجان

من بیر اوشاق، سن بیر آنا
اودور کی باغلیام سانا
هانکی سمته، هانکی یانا
هئی اوچسام دا یووام سنسن
اتلیم، گوءنوم، اووام سنسن

فقط سندن گئن دوءشنده
آیریلیق مندن دوءشنده

ساچلار یما دن دوء شنده
بوغار آی لار، ایل لر منی
قیناماسینائل لر منی

داغ لاری نین باشی قاردیر
آغ **اؤرپگین** بولودلاردیر
بؤیوک بیر کئچمیشین واردیر
بیلینمه بیر یاشین سنین
نه لر چکمیش باشین سنین

دوء شدون اوغورسوز دیل لره
نحس آی لارا، نحس ایل لره
نسپل لردن، نسپل لره
کئچن بیر شؤهرتین واردیر
اوغلون، قیزین بختیاردیر...

هئی باخیرام بو دوء زلره
آلا گؤزلو گوء ندوزلره
قارا خالی آغ اوء زلره
کؤنول ایستر شعر یازا
گنجلشیرم یازا-یازا

بیر طرفین بحر- خزر
یاشیل باش سونالار گزر
خیالیم دولانار گزر
گاه موغانی، گاه ائلداری
منزل اوزاق، عؤمور یاری

سيرا داغ لار، گئن دره لر
اوءرك آچان منظره لر
جئيران قاچار، جوءپور ملر
نه چوخدور اويلاغين سنين
آرانين يايلاغين سنين

كئچ بو داغان، بو آراندان
آستارادان، لنكراندان
آفريكادان، هينديستاندان
قوناق گلير بيزه قوشلار
ظوءلم اليندن قورتولموشلار

بو يئرلرده ليمون¹ سارى
اغير، سالىر بوداق لارى
داغ لارى نين دوءم آغ قارى
يارانميشدير قارلى قيشدان
بیر سنگردير يارانميشدان

لنكرانين گوءلو رنگ-رنگ
يوردوموزون قيزلارى تك
دمله چايى، توك وئر گوورك
آنامين دلبر گليني
يادلارا آچما اليني

سارى سونبول بيزيم چورك

---

¹ليمون = ليمو

پامبىغىمىز چىچىك-چىچىك
هر اوءزوندىن بىر شىره چىك
سحر-سحر آج قارىنا
قوت اولسون قول لارىنا

مىن قازاخدا كوهلن آتا
يالمانىنا ياتا- ياتا
آت قات تره باتا- باتا
گوى يايلاقلار بئلىنه قالخ
كپز داغدان گوى گوله باخ

ائى آزاد گوئن، آزاد انسان
دويونجا ايچ بو باھاردان
بىزىم خالى- خالچالاردان
سار چىنارلار كؤلگه سىنه
آلقىش گوئنش اولكه سىنه

كؤنلوم كئچىر قاراباغدان
گاه بو داغدان، گاه او داغدان
آخشام اوءستو قوى اوزاقدان
ھاوالانسىن خانىن سسى
قاراباغىن شكسته سسى

گؤزل وطن! معنان درىن
بئشىگى سن گؤزل لرىن
آشىق دئىر سرىن- سرىن
سون گوئنشىن قوجاغىسان

شعير، صنعت اوجاغيسان

اۆلمز كۆنول، اۆلمز اثر
نظامى لى، فضولى لى
الين قلم، سينه ن دفتر
دىئ گلسين هر نه بين واردير
دئيلن سۆز يادگاردير

بىر دؤن بىزىم باكىا باخ
ساحل لى چىراق- چىراق
بوروق لارى هايقىرارق
نعره سالىر بوز چول لره
ايشىقلانير هر داغ، دره

نازلاندىقجا سرىن كوءلك
ساحل لره سينه گرگ
بىزىم باكى، بىزىم اوءرك
ايشىقدادير قوت سوزو
سحرلرين اوءلكر گوزو

گوزل وطن، او گوءن كى سن
آل بايراقلى بىر سحردين
الهام آلدىن... ياراندىم من
گوءلور تورباق، گوءلور انسان
قوجا شرقين قايسى سان

ائل بىلير كى سن منىم سن

يوردوم، يووام مسكنيم سن
آنام، دوغما وطنيم سن
آيريلارمي كؤنول جانندان
آذربايجان، آذربايجان

۱۹۳۵

چيچك

گؤزل چيچك دالغالانير داغ دؤشو
نه دير او ترينيش، دريامي يوخسا؟
سؤيله ديلر سنى كؤنلومون اشى
حقيقت مي، او دا خوليامي يوخسا؟

او سئيران بولودلار، او بوئولو چنار
هپ سنه گوءلومسر، سنه چيرپينار
دئبيرسن تيتردير منى روزگار
بو درده مويتلا دونيامي يوخسا؟

امرديم حوءسنوندن مين اينجه دويغو
ساردى مي چهره نى خزان سويوغو؟
الوداع، الوداع، دالديغيم اويغو
اينانمام اولوم مو، رؤيامي يوخسا؟

۱۹۲۷

موعلمليک

موعلمليک - بو بير اينجه صنعتدير
بو يولو هر گندن اولمالي اينجه
سارالماز بير چمن او گؤيرينجه
حياتا پک ياخين بير محبتدير

آلمان لار ائتميشدير چوخ کره تکرار
منيمدير گله جک، معلميم وار
دينله وطنداشيم، بئله بير شوعار
هر قلبه تاج وئرن بير فضيلتدير

قلعه لر، زندان لار، قورخونج ديلک لر
آتشلی وجدان لار، چيلغين اوءرک لر
اوءفقونده معبود^۲ بير بوشلوق بکلر
باخديم کئچميش لره، بو حقيقتدير

ائي گؤي لر سولاري سن بوشالما دول
توتدوغون چيچکلي، رئيحانلي بو يول
هر قلبه سئوينج لر وعد اندر بول-بول
بو گوءنون غايه سي چونکي زحمتدير

۱۹۲۷، ايون

^۲ معبود سؤزو بورادا سونسوزلوق معنا سيندا ايشلنميشدير. - (فابناق)

بلکه

دئیرلر شکی نین بو یاخین داغی
بسله میش بیر مارال، هر قلبه یاغی
اوءچونجو گوءندور کی، آلدیم سوراغی
بولاجاق دردیمه بیر چاره بلکه

اگیلسین سجده نه اولدوزلار، آی لار
اسکیمیش معدلر، یئنی سارای لار
بیر غریب کونول وار، سنی هارایلار
الیندن ساغالا بو یاره بلکه

نه دئیم! بویله دیر ازلدن ایشیم
گوزللیک بولودور منیم گردشیم
آغارسا ساچ لاریم، توكولسه دیشیم
ایسترم یئتیشم او یاره، بلکه...

۱۹۲۷

اؤلومون محکمه سی

سویوق بیر قیش آخشامیندا سوءزرک کایناتی
او، معنالی باخیش لارلا ترک ائله دی حیاتی
آجیمادان گنجلیگینه پارلاق عمل لرینه
حیاتیمی قوربان وئردی اوز قاتل اللرینه
سایغیسیز بو یارمازلیق، عومرون بو ایرنجلیگی

گله جک گوئن لر عشقینه دوءشوندوردو گنجلیگی

بیرینجی سس

او بیزیم کندلییدی، تا چوجوقلوقدان
بیرلیکده چالیشار، اکین اکر دیک
یاشیل یاماج لاردا، داغ لار باشیندا
بیر دئییب، بیر گوئلوب لذت چکر دیک

اوغورسوز بیر گوئنده آجی بیر کوءلک
داغ لاری، داش لاری بیر بیتره قاتدی
او سویوق روزگاردان خسته لئرک
یازیق ایل یانیندان زیاده یاتدی

او گوئندن بریدیر طبیعتینده
دوغروسو، دوءشکونلوک آغیرلیق واردی
سئیرک ائشیتدیگیم هر صؤحبتینده
اؤلوم دوءشوندردی، اؤلکم آراردی

ایکینجی سس

او چوخ موتفکر، چوخ خیال پرور
حیاتا، هر شئی بیگانه ایدی
گوروب دویدوغومو سؤیله سم اگر
بلکه بیر سایغیسیز دیوانه ایدی
عؤمرونده بیر دفعه گوئلمزدی اوءزو
چونکی دومانلی ایدی دوءشونجه لری

او بىر قارشىلاردى گئجه-گوءندوزو
دادلى خيال لارا اوياندان بىرى

اوعچونجو سس

عصرين گئنىش آددىم لارىسوءرعت تاپاندان بىرى
چوخ لارىنا چتىن گلير موبارزه گوءن لرى
آخان سئل لىر قارشى سىندا عاجز، مسكين قاليرلار
سونرا سونسوز بىر هئچلىكدن دؤنوب الهام آيرلار

حياتى بىر كؤلگه كىمى، رۇيا كىمى دۇيان لار
چتىنلىكدن چكىنىپ ده هر خيالا اويان لار
يئنى لىك لىر دونياسىنا يومماق ايستر گؤزونو
آنلاماز كى، بو گئدىشله او آلدادير اؤزونو

۱۹۲۹

وطن حسرتى

اىلىندن، گوءنوندن آيريلان كؤنول
آرا بىر واخت تايىب آغلاسىن گرگ
عزىز كىمسه لىرى قيرىلميش كىمى
ياس توتوب قارالار باغلاسىن گرگ

دئمىرم اينجىديب اوعزسون اؤزونو
ال اوعزوب دونيادان يومسون گؤزونو

نە قدر اولسا دا وطن سۆزونو
دۇيسون اوعرگينده، آنلاسين گرک

بیر شکسته نئیم، بیر قیریق کامان
گۆرمه دیم بیر بلا-حسرتدن باشقا
وورغون ائل لر دئییب آغلار هر زامان
اونون قایداسی دیر، آغلاسين گرک

۱۹۲۹

سفیل قادین

اوخویون!

اوخویون شعریمین

سیزه باغیشلادیغی حیات صحنه سینى

اوخویون اونون

خیالا حۆکم ائدن اودلو سسینى

من سؤیله دیگیم،

سؤیله مک ایسته دیگیم بو صحنه

کۆهنه، پیک کۆهنه

فاحشه لر یوردوندان بیر نمونه دیر،

او نه دیر؟

آغارمیش ساچینداقارلی قیش لارین،

بورانلی گوءن لرین کۆلگه سی یاشار

اۆلگون گۆزلری گۆی لرله قوجاقلاشار.

چوئىكى يىردىن،
يىردە كى جنائىتىدىن،
ھەر قانۇندىن، ھەر عادتتىن،
يىمىش دۇنە-دۇنە و دىكسىنىمىشىدىر.

كىنلى گۆزلىرىدىن اوزاق،
پىك اوزاق بىر كوءنچە سىنىمىشىدىر

ائى قادىن!

ائى آنا!

بو گوون سانا

سويوق باخان گۆزلىرى داشامى دۇندو؟
يوخسا گۆزلىرىنە چركىن مى گۇرۇندو؟

دئدىلىر سن بۇيلە دئىيلدىن ازل،
چىچىك لردن تىمىز، گوول لردن گۆزل.
بلكە دە آرخانجا تىترە يىب قوشان
ايل لرىن يورغونو بىر كۇنول وارمىش.

فقط ايندى؟

بئلىن بوءكولموش،
ساچىن آغارمىش،

نە دردىنى بىلن وار،
نە اوءزونه گوولن وار!

فضولی نین دردی

شب- هجران یانار جانیم، تۆکر قان چشم- گریانیم

اویادار خلقی افغانیم، قارا بختیم اویانمازمی؟

(فضولی)

سن ائی سئودالی صنعتکار
سسینده مین شکایت وار
دویان لار هر زامان آغلار
دئسم بس بؤهتان اولمازمی؟

سیغیندین تبع- والایا
وورولدون حوءسن- لیلایا
ناحاقدان دوءشمه سئودایا
گؤزون یاش لاری دولمازمی؟

خیاله غرق اولوب هردن
زهرلندین کوءلک لردن
او قانسیز، داش اوءرک لردن
کؤنول رنجیده اولمازمی؟

نه اودلار گؤرموسن بیلسن
ازلدن عاشق اولدون سن
بؤیوک روحونلا بیر توءرکسن
مورادین شمعی یانمازمی؟

فضولی، اینجیدین یاردان
گیلئیلندین سارای لاردان
کئچیرکن کاروانین قاردان

دئدين اوعز دؤندرن يازمي؟

سنيمله اوياندى دؤران

دويونجا اؤيمه دين ياردان

اسن سئودالى روزگاردان

تنفوس روحا سيغمازمي؟

نه دير ليلي، نه دير مجنون؟

نه دير عاشق، نه دير مفتون؟

گزيرسن دايمما محزون

سنيقيق قليبين، سنيقيق سازمي؟

ييخيلميش گوردوگون دؤران

دگيشميش، باشقادير انسان

آذربايجان، آذربايجان

بؤيوك **داهيلرين** آزمي؟

سن ائى سئودالى صنعت كار

سسينده مين شكايت وار

دويان لار هر زامان آغلار

دئسم، بير بؤهتان اولمازمي؟

ترانه

سۆگىلىم انسانين عۆمرو گۆدك دىر
عۆمور بىر قوش كىمى اوچاقاق الدن
بىزه ده بئله بىر گۆن گله جكدىر
دونيا بو حۆكمونو وئرمىش ازلدن

گل دوراق ياناشى، خيالا وراق
بىزه لاىلا دئسىن سولارين سسى
دونىدان خوش كئچن بىر گۆن آپاراق
قازانجدير گنجليگين هر خوش نغمه سى

آتيل جبهه لردن، كئچ جبهه لردن
عۆمرونون بو عزيز، بو گنج ياشيندا
منيم آنام كىمى گل اوتورما سن
گنجه لر آغلان بئشيك ياشيندا

گۆزلىر آوازين، خوشدور نفسين
جوشوب، تريبونان دانيشاندا سن
دؤيونن اوءرگين، گورلايان سسين
بىزه خبر وئرسين قرينه لردن

سۆگىلىم، كۆنلومدن كئچن لره باخ
گل سالاما چىخاق ائل لريمىزه
داستان لار ياراداق، داستان لار يازاق
گله جك دويغوسوز دئمه سين بىزه

۱۳، ۱۹۳۵ اۆكتياير

ناتوان

واريمدى سینه ده درد و غم- نهان اۆلورم
فدا اولوم سنه، گل ائيله امتحان اۆلورم
خورشید بانو ناتوان

اوعزونده سون باهار، آغزیندا یاشماق
سنین گۆزلیگی سولغون گۆرونور
گل یاخین اگلشک، یاخین دانیشاق
معنالی گۆزترین دولغون گۆرونور

سؤیله شعرلرین جان وئریر نه دن؟
آغلايير دندیگین دردلی غزل لر
بیر چیچک قوپاردی هر گلیب گئدن
سنین ده پایینا دوءشدو خزل لر

باخیب قرنفیلین سولغون رنگینه
او شهلا گۆزترین اینجی لر تۆکدو
بیر قادین روحونون درینلیگینه
هر آخشام یئنی بیر قارانلیق چۆکدو

ازلدن بئله دیر عشق و محبت
سنی دی آغلادان، سئودامی، نه دیر؟
دردین تاریخ لرین دردی دیر، اوت!
هیجران گۆز یاش لارینا بیر بهانه دیر

آشاندا داغ لاری چارین اوردوسو،
اینجیدین دونیادان، کوءسدون وطندن
بیر سؤیله، شاعریم، نه سیردیر بو -
کؤنول لر آیریلا بیلمه بیر سندن

حیاتا ایلک دفعه آچیلدی گوزون
تاریخین دوغدوغو او قارا گوءنده
اوغلونون، قیزی نین دؤنوک عؤمورو
کئچدی آریلیقدا، کئچدی سوءرگوده

سن صؤحبت آچاندا مئیدان، مزه دن
او موردار آغزینی بوءزدو شریعت
دؤنوب غؤر ائله دی یاران تزه دن
بیر زندان کسیلدی سنه طبیعت

او قلبه، الهاما سیغیندیقجا سن
قالدیردین قدرینی شعرین، صنعتین
سن بیزیم تاریخه هدیه سی سن
عزیز بیر تورپاغین، بیر مملکتین

بیرتیلدی گوءنشین قارا پرده سی
قیزلار قاناد چالیر آغ بولودلارا
گزیر دوداق لاردا شعری نین سسی
اویان، ساچ لارینی تزه دن دارا

ایندی نه اؤرتو وار، نه اؤرتونن وار
نه حیات انسانین بئلینده یوءکدور

دگیشمیش گوردوگون عاجز قادین لار
اونلارین شرفی، قدری بؤیوکدور

اوعزونده سون باهار، آغزیندا یاشماق
سنین گۆزلیگین سولغون گورونور
گل یاخین اگلشک، یاخین دانیساق
معنالی گۆزلرین دولغون گورونور.

۱۹۳۵

تبریز گۆزلینه

شاعرین بلو کونتوندان

چوخ دا فکیر وئرمه دانیساق لارا
بیلیرم اوعرگین منه باغلی دیر
نه دیر او باشینا اورتدوگون قارا
بیزیم کی عشقیمیز بیر ائل ناغلی دیر

بیلیرم ان شیرین رؤیالاردا سن
دئیرسن: «سئوگیلیم گلیرمی اولاق؟»
خیالیم اگیلیر، اوپور الیندن
گوءللو یایلیغینلا چیخیرسان یولا...

نه دیر بو حسرتین آدی، عونوانی؟
باعشین ائوینده ایشیق یانماسین
آه، آراز، آه، آراز، وعدیمیز هانی؟

بیر اوءرک ایکیه پارچالانماسین

آیوردی بیر وورغو ازلدن بیزی
پارلادی شاه لارین قان رنگلی تاجی
سیخلاشان بیر دومان آلدی تیریزی
فلک بختیمیزه باخدی قیقاجی

آنان ورمه دی یوخسول یووادا
سویوق بیر مزاری الینله قازدین:
بابان اؤکوزویله اؤلدو تارلادا
بوءتون بیر تاریخی سیننه نه یازدین

من ده بو یول لاری کئچمیشم، سونام
منیم ده ان دردلی بیر کئچمیشیم وار
طیب سیز، داواسیز جان وئردی آنام
یاسلی کؤینگینی گئیندی داغ لار

دئمک کی، دردیمیز-سریمیز بیردیر
حیاتین قیزیدیر محبتیمیز
گل دوراق دیز-دیزه، گوءن لری بیر-بیر
سایب، حسابلا یاق یاشیمیزی بیز

آخشام سولاری نین زومزومه سیدیر
منیم تئلی سازیم، سنین سه تارین
یازیق بیر آنانین هجران سسی دیر
منیم زیل شکسته م، سنین قاتارین

اؤلوب کئچن لره گل قلم چکک
دوئنن بو گوئن اوءچون بیر یادگار دیر
بیلیرم، سئوگیلیم، بیلیرم گئرچک
سیزده قیش گوئنودور، بیزده باهاردیر

اودور، باخ او قیزا، باخ او گلینه
باخدیقجا قایناییر انسانین قانی
آزادلیق بایراغین آیب الینه
گوئنش سالاملاییر آذربایجان

بیر یئنی رنگ آلیر میل ده، موغان دا
بو بایرام گوئنونده، بایرام ایلینده
عالم ده، شاعر ده، داغدا چویان دا
دئیر ماهنی سینی آنا دیلینده

گوئلور دوداق لاردا یئنی بیر ظفر
ظفردن-ظفره قوت آلالی
گوئدور گوزو کیمی هار قیزیل عسگر
قانلا قازانیلان بیر استقلال

سئون لر آز دئیل بیزیم وطنی
گوئنشه گوزلریم آچیق گئدیرم
بویوک بیر اولکه نین آدیندان سنی
بو بایرام گوئنونه دعوت ائدیرم

گوزلرین دولماسین؛ دایان بیر آز دا
قلبین ده، سئوگین ده، دردین ده حاقدیر

آزادلیق بایراغی گوءللو بیر یازدا
تبریزین اوءستونده پارلایاquadیر

او بایرام گوءنونه اینانیرام من
آراز یول وئره جک اوءستوندن بیزه
پیونر اوغومون توتوب الیندن
قوناق گله جگم قوجا تبریزه

۱۹۳۵، ۱۳ دکابر

شامع

او آلیشیر هر آخشام
دوءشونور تک، یانیر تک
حسرتله می یانیر شامع
گؤز یاش لاری تۆکرک

دئیین، نئچین او لالدير
بو دیلسیزلیک نه دن دیر
دئیین بو نه سوالدير
هانسی بیر سینه دندير

آه بو شامعین اوءرگی
آلیشدیقجا هر گئجه
انسان اوغلو شامع تکی
بعضاً یانیر گیزلیجه

او گىزلىچە يانير كى
يتردن اوجالسين بير آز
انسانين دردى وار كى
اونو آچىب-آغارتماز

۱۹۴۱، ۱۸ فورال

داغ لار

بينه لرى چادير-چادير
چوخ گزميشم اوزوم، داغ لار!
قودرتيني سيزدن آلدى
منيم سازيم، سوزوم، داغ لار!

مارال گزر آستا- آستا
ائيب گلر چشمه اوسته
گوزوم يولدا، كونلوم سسده
دئيين نئجه دوزوم داغ لار!

هر اوبانين بير يايلاغى
هر ترلانين اوز اويلاغى
دولاييلاردا باهار چاغى
بير دويونجا گزيم، داغ لار!

قايلارى باش-باشادير

گوءئى لرى تاماشادير
گۆدك عۆمرو چوخ ياشادير
جانيم داغ لار، گۆزوم داغ لار!

بير قوناغام بو دونيادا
بير گوعن عۆمروم گئدر بادا
وورغونو دا سالار يادا
دوءز ابلقارلى بيزيم داغ لار

۱۹۴۳، ۱۵ فورال

گوءله-گوءله

مارال چيخدى داغ دۆشونه
سحر واختى گوءله-گوءله
سول اليه ساغ دۆشونه
بير گوءل تاخدى گوءله-گوءله

بيلريگى آغ آلتوندان
يئره دوءشدو گۆى آتیندان
آلا گۆزلى قاش آلتیندان
سوءزوب آخدى گوءله-گوءله

دئديم: «آى قيز، نه دير آدين؟»

دئدى: «منم، گۆزون آيدين!»

دئديم: «بوزه دوست اولايدين»

دۆنوب باخدى گۈءلە-گۈءلە

دئدیم: «آيدير، گۈءندور اوعزون»

دئدى: «منى دیندیر اوزون»

گلدی جاوان عۆمروموزون

ترلان باختی گۈءلە-گۈءلە

آی دولاندى، ایل دولاندى

اونودولدو عشقین آندی

او وئردیگی سۆزو داندی

داسا چیخدی گۈءلە-گۈءلە

۱۹۴۳، ۱۶ فورال

غزل

ائى كۆنول مین نامه یاز بیر گۈءل عوزارین عشقینه

جان ائویندن سئیره چیخ بیر خوش گوزارین عشقینه

هانسی رسامین ایله جانلانیر دونیا ائوی؟

هر چمن مین غۆنچه آچمیش نوباهارین عشقینه

گل، گل، ائی سؤدالی بولبول، گل گزک گۈءلشن لری

سن گۈءلون عشقیله دیللن من ده یارین عشقینه

مجنون اۆز شوريله چوخ دا عالمه سس سالماسین

هانسی نامرد جان اسیرگر بیر نگارین عشقینه؟

گۈءن کئچیر، دۇران کئچیر، اۆز حۆكمونو وئرمیش زامان

ئئی توتولسون، باده گل سین روزگارین عشقینه

انسان اوغلو جان وئزر پروانه تک آتش لره
دوعز سؤزون، دوعز ايلقارين، دوعز اعتييارين عشقينه
وورغونون اؤز عالمي، اؤز قلبی، اؤز الهامی وار
مهر- اولفتدن يارانميش بير ديارين عشقينه

۱۹۴۳، نويابر

شاعر نه تئز قوجالدين سن!

بولبول اولوب دوعشدم باغا
نالہ چکديم سولا، ساغا
سسيم دوعشدم مين بوداغا
سوسدو چمن، دیندی گولشن:
شاعر نه تئز قوجالدين سن!

کونول وئرديم مين آخشاما
پروانه تک يانديم شامعا
گوزوندن ياش داما-داما
شامع دا ديله گلدى بيردن:
شاعر نه تئز قوجالدين سن!

مجلس لره دوعشدم يولوم
گنجليک اولدو ساغيم، سولوم
دئديم ياتيب راحت اولوم
سوال قويدو هر اوءرکدن:
شاعر نه تئز قوجالدين سن!

توفنگ آلیب چیخدیم اووا
دوغدو گوئنش، گوئلدو هاوا
جئیران لاری قووا-قووا
جاواب گلدی گولله لردن:
شاعر نه تنز قوجالدین سن!

کنده گتتدیم، بیر آغ بیرچک
قوجاقلادی منی گورجک
او آغلادی بیر آنا تک
دئدی: کاش کی، اولیدیم من
شاعر نه تنز قوجالدین سن!

غریبه دیر: اوءزو عارسیز
شاختا قلبی ایلک باھارسیز
عشقی سؤزو اعتبارسیز
«دوستلاریم» دا دئییر بعضاً:
شاعر نه تنز قوجالدین سن!

ویران کونلوم وراق-واراق
اسدی خزان، دوءشدو یاریق
آنا وطن، آنا تورپاق
بیر آه چکدی سینه سیندن:
شاعر نه تنز قوجالدین سن!

پولاد سینه م، دؤز بو درده
گوئنش باتماز ایلک سحرده

انسان اوغلو ابليس لر ده
باخيپ منه دئبير قصداً:
شاعر، نه تتر قوجالدين سن!

قارتال اولوب قاناد آچديم
زامان لارى كئچيب آشديم
انسان لاردان اوزاقلاشديم
صدا گلدی يئرله گويدن:
شاعر نه تتر قوجالدين سن!

۱۹۴۴، ۱۰ نويابر

سۆزلۈك

داھى:خارق العادە غاھىل و ذكایا مالک اولان

شخص

دورنا گۆزلو: تمیز، صاف، دوم دورو معناسیندا

دویغو: اوبیئکتیو عالمین حادثه لرینی آنلاما، حسّ

ائتمه قابلیتی؛ حس

سیناماق: یوخلاماق، تجروبه دن، سیناقدان کئچیرمک

مله مک: چیغیرماق، باغیرماق، سس چیخارماق

(قویون-قوزو، کئچی، مارال، اینک و س. حاقیندا)

وارماق: ۱. گئتمک، یئتیشمک، چاتماق، گلمک،

گلیب چاتماق

یوبیلئی: بیر حادثه نین و یاخود بیر شخصین فعالیتتی

نین و س. نین طنطنه لی صورتده قئید ائدیلم ایل

دؤنومو

آلتون: قیزیل

اش: ۱. تایی، برابر، مثیل، بنزر ۲. دوست، یار، همدم،

یولداش

اوت: (توءرکیه دیلینده) تصدیق بیلدیریر، بلی، هه

اوءلگر: دانا بوءرجونده یئتدی اولدوز توپاسی نین

آدی؛ ثوریا // عمومیتله اولدوز

اؤریک: ۱. قادین لارین باش لارینا سالدیق لاری

ایری ایپک و یا باشقا پارچادان اؤرتوک، ایری باش

یاپلیغی ۲. اؤرتوک معناسیندا

اؤلگون: جانلیلیغی، تزه لیگی، طراوتی قالمامیش؛

دوءشکون، سولغون

ایلقار: (عربجه، اقرار سؤزوندن)؛ سؤز وئرمه، عهد،

وعد، وفا

دده قورقود کتابخاناسی تقدیم ائدییدیر:

- ۰۱ جنون پیرایه سی؛ مولاً محمد فضولیدن ۷۰ شعر؛ بیرینجی توپلو؛ اینانارمی، اینانمازمی؛ مولاً محمد فضولیدن ۷۰ شعر؛ ایکینجی توپلو؛
- ۰۲ مئی ساتانلار کوچه سی؛ صایب تبریزیدن ۷۰ شعر؛
- ۰۳ من بو جهانہ سیغمزام؛ نسیمیدن ۳۵ شعر؛
- ۰۴ قیامت و آخرت حیاتی؛ مذهبی مقاله؛ هارون یحیی؛ چئویرن: کامران آغایئو؛
- ۰۵ حاجی قارا؛ نومایش نامه؛ میرزه فتحعلی آخوندوف؛
- ۰۶ سئوگی؛ پسیخولوژی (روانشیناسی) مقاله سی؛ سئودا فرضعلیئو؛
- ۰۷ ساری گلین؛ داستان؛ ائلچین افندیئو؛
- ۰۸ شامع (شمع) و پروانه؛ بالاجا داستان؛ عزیزه جعفرزاده؛
- ۰۹ بالاجا شاهزاده؛ اوشاق ناغیلی؛ آنتوان دو سنت اقزوپری؛ چئویرنلر: عزیز گؤزل سوی، یاقوت قوربانووا؛
- ۱۰ دل آرا؛ بالاجا داستان؛ جعفر جبارلی؛
- ۱۱ دلی دومرول؛ دده قورقود داستانلاریندان؛ ساده لشدیرن: ف. زینالوو و ص. علی زاده؛
- ۱۲ آذری دیلی؛ غضنفر کاظموو؛
- ۱۳ فلسفی فکیرده انسان و طبیعت پروبلمی؛ عادل حسینوو؛
- ۱۴ حیدربابا و سهندیہ؛ سئید محمد حسین بهجت (شهریار)؛
- ۱۵ اشغال اولونموش رایونلار
- ۱۶ جنوبی آذربایجاندا آنا دیلینده اثرلرین چاپ و نشر تاریخی؛ دوکتور حسن جوادی، ابوالفضل بهادوری؛
- ۱۷ الفبامیز؛ رحیم رییس نیا؛
- ۱۸ خورشیدبانو ناتوان شعرلری؛ خورشید بانو ناتوان؛

۱۹) آياق قابى؛ ائلچين افنديئو؛

۲۰) مولاً ولى و دادى؛ شعرلىرى

۲۱) گولۇستان و توءركمن چاى موقاوله لرى نين متنى

۲۲) گولۇستان پوئماسى و نئچه سئچىلمىش شعر؛ بختيار و هابزاده

۲۳) صمد و ورغون؛ سئچىلمىش اثرلىرى

آلاھين اومىدى ايله يايىلاجاقلار:

كور اوغلو

سئچىلمىش اثرلىرى؛ مولاً پناه واقف

داستان - احمد حرامى

Dədə Qorqud Kitabxanası

DədəQorqud kitabxanası (DQK)1387-ci günəş ilinin yayından, (2008-ci miladi ili) İran islam respublikasında olan Azəri Türkcəsində danışan dilaşlarımız üçün yeni və klasik ədəbiyyatımızdan özəl örnəklər, PDF kitabları şəklində təqdim etməkdə çalışır. Bu tarixə kimi kitabxanamızda 20-dən artıq Ərəb əsaslı türkcəlifbasında kitab əziz oxuculara təqdim olunubdur .

Bu kitab Azərbaycanın böyük şairi Səməd Vurğundan neçə seçilmiş şerdir .Şerlər Azərbaycan respublikasının Mirzə Fətəli Axundzadə adına milli kitabxanasının saytında olan bu şairin əsərlərindən toplanıbdır və İran türklərinə amadə olunubdur.

www.dqk.blogfa.com

SƏMƏD VURĞUN

S E Ç İ L M İ Ş   Ə S Ə R L Ə R İ

Dədə QORQUD KİTABXANASI - 1389 (2010), YAY

www.dqk.blogfa.com